

Mootorsõidukimaksu seaduse muutmise seaduse seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Eelnõuga sätestatakse mootorsõidukimaksu seadusesse alus laste eest mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamiseks juba arvates käesolevast aastast. Vähendamist saavad automaatselt need isikud, kellel on vähemalt üks 18-aastane (kaasa arvatud) laps, kelle hooldusõigust isikul on. Samuti peab isikul olema sõiduk, mille omanik või vastutav kasutaja (liisingu puhul) ta on, sest mootorsõidukimaksu kohustuse vähendust antakse üksnes mootorsõidukimaksu kohustuse suhtes. Iga lapse eest vähendatakse vanema maksukohustust ühe maksustamisperioodi jooksul kuni 100 euro võrra, kuid mitte rohkem kui tema maksukohustus kokku. Kui lapsel on mitu vanemat, kellel igaühel on ka sõiduk, jagatakse vähendus nende vahel. Vähendust saab kasutada kogu maksustamisperioodi vältel, järgmisesse perioodi see edasi ei kandu.

Kohustuse vähendamise mõju maksumaksjatele on kahetine. 55 000 maksumaksjal katab rakenduv vähendus kogu nende 2025. aasta mootorsõidukimaksu kohustuse. 97 000 maksumaksjat saavad vähendust, kuid nende maksukohustus ületab vähendamise summa.

Mootorsõidukimaksu koormus väheneb lastega leibkondadel keskmiselt üle 50% ja peredele jääb kokkuvõttes alles üle 16 miljoni euro.

Eelnõuga sätestatakse ka et M1-kategooria mootorsõiduk, millel on rohkem kui 7 istekohta, maksustatakse N1-kategooria mootorsõiduki maksumääraga. See vähendab oluliselt M1- ehk sõiduauto kategoorias registreeritud 8- või 9-kohaliste sõidukite (tavaliselt väikebussid) mootorsõidukimaksu määra. Kui M1-kategooria maksumäär koosneb kolmest komponendist, siis N1 puhul on komponente kaks.

Lisaks tehakse eelnõus kaks muudatust seoses mootorsõidukimaksu kohustuse arvutamise päeva täpsema reguleerimisega ning jätkatakse juba sel aastal praktiseeritud lahendusega pikendada maksuteadete paberkandjal väljasaatmise tähtaega. Kumbki muudatus isikute kohustusi ei muuda.

Eelnõuga muudetakse ka maksukorralduse seadust; muudatuse eesmärk on tagada elektrooniliste teadete tõrgeteta ja turvaline edastamine maksukohustuslastele, samuti infosüsteemide efektiivne haldamine, säilitades samal ajal maksusaladuse kaitse.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

MSMS muudatused on ette valmistanud Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna nõunik Maret Mets (maret.mets@fin.ee) ning fiskaalpoliitika osakonna analüütik Risto Kaarna (risto.kaarna@fin.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht nõunik Virge Aasa (virge.aasa@fin.ee).

MKS muudatused on ette valmistanud Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Artur Lundalin (telefon 5885 1321, e-post artur.lundalin@fin.ee) koostöös MTA juriidilise osakonna õigusloome valdkonna juristi Tanel Ermeliga (telefon 676 2146, e-post tanel.ermel@emta.ee).

1.3 Märkused

Mootorsõidukimaksu seaduse (MSMS) muutmine on seotud 24. mail 2025. a Eesti Reformierakonna ja Erakonna Eesti 200 vahel sõlmitud koalitsioonileppega, mille punkti 304 kohaselt planeeritakse juba alates käesolevast aastast leevendada mootorsõidukimaksu koormust iga alaealise lapse kohta. Samuti ühtlustada M- ja N-kategooria autode ja väikebusside maksumäärasid, et invasõidukite ja paljulapseliste perede väikebusside maksustamine ei sõltuks sellest, kumba kategooriasse need registreeritud on.

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõuga muudetakse ka maksukorralduse seadust (MKS).

Eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthäälte enamus.

Eelnõuga muudetakse:

- maksukorralduse seadust redaktsioonis RT I, 19.12.2024, 4;
- mootorsõidukimaksu seadust redaktsioonis RT I, 17.08.2024, 1.

2. Seaduse eesmärk

MSMS-i muutmise eesmärk on koalitsioonileppe rakendamine, mille tulemusel vähendatakse kuni 18-aastaste (kaasa arvatud) laste vanemate mootorsõidukimaksu kohustust kuni 100 euro võrra iga lapse kohta.

M1-kategooria 7+-istmekohaliste sõidukite N1-kategooria maksumääraga maksustamise eesmärk on vähendada oluliselt M1-kategooriasse registreeritud väikebusside maksumäära.

Samuti täpsustatakse mootorsõidukimaksu arvutamise aluseks olevate andmete arvesse võtmise päeva ning MKS-i muudatuse eesmärk on tagada elektrooniliste teadete tõrgeteta ja turvaline edastamine maksukohustuslastele, samuti infosüsteemide efektiivne haldamine, säilitades samal ajal maksusaladuse kaitse. Eesmärgi saavutamise õiguslik lahendus on lisada MKS §-i 26 uus lõige, mis annab RIA-le¹ selgesõnalise juurdepääsu maksusaladusele vajalikus ulatuses. See on halduslikult otstarbekas, kuna koondab infosüsteemide haldamise ühte asutusse, parandades süsteemide efektiivsust ja turvalisust.

3. Eelnõu sisu

---

¹ RIA on riigi infosüsteemi haldaja ([AvTS § 43² lg 1](#), [§ 43⁴ lg 1](#)) ja Eesti teabevärava haldaja ([AvTS § 32¹ lg 2](#)).

Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse MSMS-i § 6 lõikega 3. Lõikes sätestatakse, et mootorsõidukimaksu kohustus arvutatakse sõiduki 1. jaanuari või Eesti liiklusregistris esmakordse registreerimise kuupäeva seisuga liiklusregistri andmete alusel. Lisatav säte tugevdab koosmõjus MSMS § 6 lõikega 1 hetke ja tingimusi, mille alusel maks määratakse. Näiteks sätestatakse § 6 lõike 1 punktis 1, et mootorsõidukimaksu kohustus on isikul, kes on maksustamisperioodi 1. jaanuari seisuga liiklusregistri andmete kohaselt sõiduki omanik või vastutav kasutaja, mis annab selge määratluse aja ja isiku staatuse kohta.

Muudatusega fikseeritakse lisaks isiku maksukohustuse määramise ajale ja staatusele sõiduki andmete aluseks võtmise aeg, milleks on andmete seis liiklusregistris 1. jaanuaril (või sõiduki esmakordse registreerimise kuupäeval). Sõiduki tehingud liiklusregistris võivad teatud puhkudel pikeneda mitmele päevale ja ning seetõttu on õigusselguse huvides vajalik täpsemalt öelda, millise aja seisuga sõiduki andmed aluseks võetakse. Sellise õigusliku aluse loomine maksu määramise loogikas muutusi kaasa ei too, vaid kindlustab praktikat ning välistab vaidlusi. Liiklusregister on informatiivne register ja seda, kuidas mootorsõidukimaksu seaduse alusel on andmetele antud õiguslik tähendus, on analüüsitud MSMS-i seletuskirjas.

Eelnõu § 1 punktiga 2 muudetakse MSMS § 9 lõike 2 struktuuri ja täiendatakse selle loetelu uue punktiga. Kehtivas lõikes sätestatakse mootorsõidukimaksu määramise tähtaega, mis on 15 tööpäeva pärast liiklusregistri sündmust. Tähtaja lugemist algatavaks sündmuseks võib olla kas maksustamisperioodi kestel mootorsõiduki esmakordne liiklusregistris registreerimise või selle ajutise kustutamise tähtaja saabumine või registrikande taastamine. Uuena lisandub siia sündmus, mis algatab lapse eest mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamise. Selleks võib olla lapse sünd maksustamisperioodi kestel või kui vanem soetab ja registreerib liiklusregistris sõiduki, mille maksukohustuse arvutamisel saab vähendamist rakendada.

Eelnõu § 1 punktidega 3 ja 7 luuakse MSMS-i lapse eest mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamise alusregulatsioon. Punktiga 3 lisatakse MSMS-i § 15¹, milles sätestatakse lapse eest mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamise alused ja § 15², milles sätestatakse vähendamise arvutamine. Punktiga 7 kehtestatakse maksukohustuse vähendamise erikord juba käesolevaks aastaks.

Mootorsõidukimaksu kohustust vähendatakse lapse hooldusõigust omaval vanemal või füüsilisest isikust eestkostjal (vanem). Vähenduse saamiseks peab vanem olema vähemalt ühe sõiduki omanik või vastutav kasutaja läbi liisinglepingu, mis on ka arusaadav, sest vähendust arvutatakse üksnes mootorsõidukimaksu teate kontekstis. (§ 15¹ lõige 1)

Laps käesoleva seaduse tähenduses on kuni 18-aastane (kaasa arvatud) isik (§ 15¹ lõige 5). Kui laps saab 18-aastaseks, lõpeb üldjuhul ka tema üle hooldusõiguse pidamine. Mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamist on otsustatud pikendada kuni laps veel on 18-aastane, st ei ole saanud 19-aastaseks. Kui algava maksustamisperioodi 1. jaanuaril on laps 18-aastane, vähendatakse mootorsõidukimaksukohustust sellel isikul, kellel oli lapse täisealiseks saamise päeval eelneval päeval hooldusõigus (§ 15¹ lõige 4). Kui laps saab 19-aastaseks näiteks 1. mail ja pere, kel varem pole sõidukit olnud, ostab oma esimese ja uue sõiduki 28. mail, siis maksuteatel, mille maksuhaldur väljastab, vähendamist enam arvesse võtta ei saa – laps oli saanud juba 19-aastaseks. Perel oli võimalik vähendust kasutada kuni 30. aprillini.

Mootorsõidukimaksu kohustust vähendatakse M1- või N1-kategooria mootorsõidukil ehk sõiduautul või väikebussil. MSMS §-s 11 sätestatud kategooriate eest vähendust ei kohaldata (mootorrattad, ATV-d jmt).

Hooldusõigus käesoleva seaduse tähenduses on lapse ainuhooldusõigus või ühine hooldusõigus, mida ei ole peatatud, piiratud, üle antud ega ära võetud (§ 15¹ lõige 4). Hooldusõigus jaguneb ühiseks hooldusõiguseks ja ainuhooldusõiguseks. Ühine hooldusõigus tähendab, et vanemad jagavad lapse hooldamise ja kasvatamisega seotud otsuseid ning vastutust võrdselt. Ainuhooldusõigus on ühe vanema õigus ja kohustus hoolitseda lapse eest ja teisel vanemal ei ole otsustusõigust lapsega seotud küsimustes. Ainuhooldusõigusega on tegemist juhul, kui üks vanem ei suuda või ei soovi hooldusõiguses osaleda.

Maksukohustust vähendatakse kuni 100 eurot ühe lapse eest kogu õigustatud isiku M1- ja N1-kategooria sõidukite mootorsõidukimaksu summa suhtes (§ 15¹ lõige 2). Kui lapsel on mitu vanemat, jagatakse maksukohustust vähendav summa vanemate vahel võrdselt. Kui ühe vanema maksukohustus on väiksem kui tema maksukohustust vähendav summa, jagatakse jääk omakorda ülejäänud vanemate vahel (§ 15¹ lõige 3).

Kokkuvõtvalt peavad isikul mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamise saamiseks olema täidetud mõlemad tingimused:

- tal on vähemalt ühe 18-aastase (kaasa arvatud) lapse täielik hooldusõigus;
- ta on vähemalt ühe sõiduauto või väikebussi (M1- või N1-kategooria) omanik või vastutav kasutaja (liisingu puhul).

Lapse eest mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamise arvutamisel on eesmärgiks seatud, et kui lisaks 1. jaanuari seisule tekib maksustamisperioodi jooksul täiendavaid aluseid maksukohustuse vähendamiseks, siis seda ka tehakse, teisisõnu – MTA peab lapse eest mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamise üle arvet (§ 15² lõiked 2 ja 3).

Standardina arvutatakse vanemale võimalik lapse eest saadav mootorsõidukimaksu kohustuse vähendus 1. jaanuaril (§ 15² lõige 1), kui isikule väljastatakse talle kuuluvate sõidukite eest maksuteade. Kahe vanema puhul jagatakse see summa pooleks. Kui vanem ostab aasta jooksul uue sõiduki ja 1. jaanuarist on jäänud veel vähenduse jääki või pole seda üldse kasutatud, sest vanemal puudus sõiduk, saab vähendust arvestada. Kui maksustamisperioodi jooksul sünnib perre laps, saab ka tema eest täiendavalt kuni 100 eurot pere sõidukite maksukohustusest maha arvutada. See protsess on automaatne ja isik ise midagi tegema ei pea. Küll tühistab MTA maksukohustuse vähenemise tõttu viimati väljastatud maksuteate ja annab uue, vähendatud maksusummaga maksuteate.

Lapse hooldusõiguse lõppemisel maksukohustuse vähendamist ümber ei arvutata ja jääki ei suurendata (§ 15² lõige 4). Lapse hooldusõigus võib lõppeda näiteks tema täisealiseks saamise tõttu, hooldusõiguse äravõtmise tõttu, aga ka lapse surma tõttu. Nendel puhkudel ei toimu mingit vähendamise ümber- ega tasaarvestust.

Tavapärasena tagastatakse mootorsõidukimaksu osa, mis on maksukohustuse vähendamise tulemusel enam tasutud, maksukohustuslase ettemaksukontole (§ 15² lõige 5). Ettemaksukontolt on isikul võimalik summa ise oma pangakontole kanda.

Eelnõu § 1 punktiga 7 sätestatakse erikord lapse eest mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamiseks juba 2025. aastal. Selle sätte kohaselt algab tavapärane, eelpool kirjeldatud vähenduse arvessevõtmine hiljemalt 2025. a 1. detsembrist. Kuna käesolev seadus on planeeritud jõustuma 2025. a sügisel üldises korras, siis on võimalik maksuhalduril peale seaduse jõustumist ja enne 1. detsembrit läbi viia kõik vajalikud toimingud sel aastal juba

väljastatud maksuteadete ülevaatamiseks ja vähenduse arvestamiseks. Taas ei ole vaja isiku ise midagi teha, kui tal on õigus saada mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamist käesoleva seaduse alusel, siis selle ta ka automaatselt saab.

Eelnõu § 1 punktiga 4 täiendatakse MSMS § 12 uue lõikega 10. Sätestatakse, et M1-kategooria mootorsõiduk, millel on rohkem kui 7 istekohta, maksustatakse N1-kategooria mootorsõiduki maksumääraga. See vähendab oluliselt M1- ehk sõiduauto kategoorias registreeritud 8- või 9- kohaliste sõidukite (tavaliselt väikebussid) mootorsõidukimaksu määra. Kui M1-kategooria maksumäär koosneb kolmest komponendist, siis N1 puhul on komponente kaks. M1-kategooria maksumäära arvutamise komponendid on baasosa (50 eurot), CO₂ eriheite osa ja massiosa. N1 kategoorial on aluseks baasosa (50 eurot) ja CO₂ eriheite osa.

Muudatus toetab nii lasterikaste perede kui puudega inimeste hakkamasaamist, sest mõlemal sihtgrupil on kõrgendatud vajadus väikebusside kasutamise järgi.

Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse MSMS § 16 lõikega 4. Selle täiendusega luuakse alus Rahvastikuregistri andmete sidumisega maksukohustuse vähendamise arvutamiseks. Võrreldes nende andmetega, mida MTA täna oma muude kohustuste täitmiseks juba Rahvastikuregistrist saab, täiendavaid andmeid juurde ei pärita. Maksukohustuse vähendamiseks on vaja üksnes kontrollida lapse ja vanema üldandmeid ning JAH/EI vormis kinnitust hooldusõiguse kohta.

Eelnõu § 1 punktiga 6 jäetakse MSMS § 17 lõike 2 sissejuhatavast lausest välja lauseosa „2025. aastal“.

Säte ise reguleerib olukorda, kus maksuhaldur peab maksuteate kätte toimetama posti teel. Maksuhaldur toimetab maksuteate posti teel kätte juhul, kui maksumaksja avaldab selleks soovi, kuid seda üksnes siis, kui maksumaksja pole maksuteadet veel kätte saanud (läbi e-maksuameti keskkonna). Kui maksumaksjale on korra maksuteade juba edukalt kättetoimetatud – sõltumata kuidas, kas elektrooniliselt või muul mitte-elektronsel viisil – siis maksuteate lisaeksemplaride loomiseks paberkandjal peab isik leidma ise vahendid ja viisi.

Kõnealuse lõike punkt 2 on mõeldud lahendama olukorda, kus maksumaksja ei reageeri maksuteatele e-maksuameti kaudu, ent samas ei pöördu ka maksuhalduri poole taotlusega edastada talle maksuteade posti teel. Sellisel juhul ootab maksuhaldur 55 tööpäeva arvates maksuteate üleslaadimisest, ning kui maksuteade on pärast seda jätkuvalt kättetoimetamata, läheb MTA sellisel juhul üle maksuteate posti teel kättetoimetamisele.

Viiekümne viie tööpäeva on kriteeriumina sätestatud põhjusel, et kui 15. veebruar väljastatakse maksuteated, siis 55 tööpäeva möödumine tähendab seda, et posti teel saadetakse dokumendid välja alles mai alguses, st pärast füüsilise isiku tuludeklaratsiooni esitamise viimast kuupäeva, mis on aprillikuu lõpus. Kuna valdav enamik tuludeklaratsioone esitatakse läbi e-maksuameti, siis on tõenäoline, et seda tegema minnes võetakse ühtlasi vastu ka maksuteated ning muud dokumendid, mis on seniks sinna üles laetud. See tagab, et posti teel saadetakse dokumendid välja lõpuks üksnes sellistele maksumaksjatele, kellel selleks on reaalne vajadus, st kellel tõesti puudub võimekus ja ka huvi e-maksuametit kasutada. Esimene mootorsõidukimaksu tasumise tähtaeg, milleks peab olema tasutud 50% määratud maksust, on 15. juunil, seega on tagatud, et maksuteate alles paberil kättesaamise maksu tasumise tähtaja vahele jääb vähemalt 30 päeva. Kui maksuhaldurile on teada üksnes isiku postiaadress, saadetakse paberil maksuteade juba veebruaris välja.

Kui MSMS-i vastuvõtmisel sätestati kirjeldatud kord üksnes 2025. aasta kohta, siis nüüd laiendatakse seda tähtajatult, et nii Maksu- ja Tolliametil (MTA) kui isikutel oleks rohkem paindlikkust maksuteadete kättesaamiseks. Regulatsiooni sisus muutusi ei ole.

Eelnõu §-ga 2 täiendatakse MKS-i. Muudatus on vajalik MTA elektrooniliste teadete edastamise lahenduse ajakohastamiseks. Praegune teavituste süsteem on iganenud ja selle asendamine uue, Riigi Infosüsteemi Ameti (RIA) hallatava Eesti teabevärava kaudu toimiva süsteemiga „Postkast 2.0“, on möödapääsmatu. Muudatusega tagatakse maksusaladuse kaitse ka uues süsteemis, andes RIA-le selge õigusliku aluse maksusaladust sisaldavatele andmetele juurdepääsuks ulatuses, mis on vajalik elektrooniliste teadete saatmiseks ja sellega seotud infosüsteemide haldamiseks. See tagab maksukohustuslastele teadete õigeaegse ja turvalise kättetoimetamise ning infosüsteemide tõrgeteta toimimise.

MKS § 26 lõikega 2¹ lubatakse juurdepääs info- ja sidesüsteemide hooldamise ja arendamisega tegelevatele riigiasutuse töötajatele. Kuigi see säte annab üldise aluse, on spetsiifiline viide RIA-le ja Eesti teabeväravale vajalik õigusselguse tagamiseks uue teavituste süsteemi kasutuselevõtmisel. Vastasel juhul ei ole MTA-l võimalik Postkast 2.0 teenusega liituda ning peab elektrooniliste teadete edastamisel jätkuvalt tuginema iganenud süsteemile IRIS.

Loodava sätte kohaselt piirdub juurdepääs isiku üldandmetega ning elektroonilise teate kohta käivate andmetega.

Isiku üldandmed hõlmavad füüsilise isiku nime, isikukoodi, e-posti aadressi ja telefoninumbrit, samuti juriidilise isiku esindaja nime ning telefoninumbrit. Neid andmeid on RIA-l vaja selleks, et tuvastada elektroonilise teate õige adressaat.

Elektroonilise teate pealkiri ja sisu sisaldab infot selle kohta, mis on elektroonilise teate saatmise eesmärk ja temaatika, nt kas teade sisaldab infot maksuteate või muu haldusakti olemasolu kohta.

Elektroonilise teate kohta käivad andmed hõlmavad selle pealkirja ja sisu, samuti metaandmeid.

Teadete sisu võib RIA ametnikele osaliselt ja pigem juhuslikult nähtav olla teabevärava haldamisel, kuid teate sisu moodustavaid andmeid RIA oma tööks ei kasuta.

Metaandmed kujutavad endast infot teate enda kohta, nt dokumendi registreerimisnumber, millal see koostati, mis asutus selle edastas (antud juhul MTA) jne.

Dokumendid ja haldusaktid laeb MTA üles enda e-teenuste keskkonda, neid teadetega ei edastata.

Eelnõu §-s 3 on sätestatud jõustumine. Seadus jõustub üldises korras, välja arvatud § 1 punktides 2 ja 4 sätestatud regulatsioon. Üldine jõustumine annab maksuhaldurile võimaluse alustada kohe pärast seaduse jõustumist 2025. a jooksul väljastatud maksuteadete ülevaatamisega ning mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamise rakendamisega.

Eelnõu § 1 punktis 2 on sätestatud maksuteate väljastamise aeg pärast liiklusregistri sündmust. Kuna loetelu täiendati mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamisel maksuteate loomisega,

siis tuleb selle rakendamiseks määrata konkreetne jõustumisaeg, mis on 2025. a 1. detsember. Eelnõu § 1 punktis 4 on sätestatud 8- ja 9-kohaliste sõidukite maksmäära muudatus, mis jõustub arvates uuest maksustamisperioodist 2026. aasta 1. jaanuaril.

4. MKS § 26 muudatuse kooskõla põhiseaduse, teiste seaduste, Euroopa Liidu õiguse ja välislepingutega

Kuna muudatuse kohaselt saaks RIA juurdepääsu maksusaladust sisaldavale teabele, siis riivatakse sellega põhiseaduse (edaspidi *PS*) §-s 26 sätestatud õigust perekonna- ja eraelu puutumatusle. Riive seisneb asjaolus, et suureneb asutuste ring, kellel on teavet MTA kirjavahetuse olemasolu kohta.

Järgneb proportsionaalsuse test, ehk kontrollitakse, kas muudatusel on legitiimne eesmärk ning kas muudatus on selle eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas.

Elektrooniliste teadete tõrgeteta ja turvaline edastamine ehk tõhusa infosüsteemi kasutamine lihtsustab riigiga suhtlemist, tugevdab andmekaitset ja andmeturvet ning võimaldab riigil täita oma ülesandeid optimaalse tõhususega. Kuivõrd muudatus teenib selget avalikku huvi, on see eesmärgina legitiimne.

Sobivuse kriteeriumi täitmiseks piisab sellest, kui muudatus aitab kaasa eesmärgi saavutamisele. Muudatusega luuakse õiguslik alus, mis võimaldab MTA-l liituda RIA hallatava Eesti teabevärava ametliku e-posti infosüsteemiga. Tegemist on oluliselt ajakohasema ja suuremaid andmevooge võimaldava lahendusega võrreldes MTA praeguse IRIS süsteemiga. Ainus alternatiiv Eesti teabevärava kasutamisele on jätkata senise IRIS rakenduse kasutamist. Nagu eelnevalt selgitatud, on see süsteem iganenud, ehk võrreldes Eesti teabeväravaga ei ole see niivõrd töökindel ega turvaline. Ühtlasi, mida rohkem aega möödub, seda suuremaks muutub risk, et IRIS-e vanus asub tekitama elektrooniliste teadete edastamisel erinevaid administratiivseid ning andmekaitsealaseid probleeme. IRIS rakenduse uuendamine või selle asemele uue rakenduse loomine oleks märkimisväärselt kulukam ja keerulisem võrreldes juba olemas oleva Eesti teabevärava kasutusele võtmisega.

Muudatus on mõõdukas, kuna sellega kaasnevad positiivsed mõjud kaaluvad üle PS §-s 26 sätestatud põhiõiguste- ja vabaduste riive.

Esiteks, andmekaitsealaste standarditega on kooskõlas see, et asutused teevad parima avaliku teenuse pakkumiseks koostööd. Kui koostöö toimimiseks vajalikke andmeid RIA-ga mitte jagada, siis ei ole MTA-l võimalik Eesti teabeväravaga liituda. See vähendaks Eesti teabevärava ametliku e-posti infosüsteemi kui avaliku teenuse väärtust, mis omakorda vähendaks inimeste huvi seda kasutada. Negatiivne mõju sellise arengu puhul seisneb selles, et kuna elektrooniliste teadete edastamine oleks jätkuvalt killustatud erinevate süsteemide vahel, siis peavad isikud oma kontaktandmeid haldama väga paljudes erinevates keskkondades, mis muudab riigiga suhtlemise sellevõrra koormavamaks ning keerulisemaks. Nii MTA-l kui ka teistel haldusorganitel on aga seadusest tulenev kohustus teostada menetlustoiminguid lihtsalt, kiirelt ja tõhusalt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebamugavusi.

Teiseks, maksuandmete jagamine on tavapärane osa asutuste vahelisest koostööst, mida MTA teeb vastavalt MKS-s sätestatud õiguslikele alustele (MKS §-d 26–29). Seejuures on ainuüksi MKS §-s 29 üle 66 õigusliku aluse jagada maksusaladust sisaldavat teavet erinevatele riigi- ja

valitsusasutustele, avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele ning isegi eraõiguslikele juriidilistele isikutele, kes seaduse või halduslepingu alusel aitavad pakkuda avalikke teenuseid. Nimetatud aluste hulk ajas kasvab, st iga aasta lisandub MKS §-s 29 olevasse loetellu vähemalt üks kuni kaks uut alust. Sageli jagatakse andmeid selleks, et neid ei tuleks küsida isikutelt endilt olukorras, kus riigil on need juba olemas. RIA-le maksusaladust sisaldavatele andmetele juurdepääsu andmine ei kujuta seega endast erandlikku nähtust või muul viisil põhimõttelist kõrvalekaldumist maksusaladuse kaitse printsiibist. Muudatus on kooskõlas seni tunnustatud maksusaladuse avaldamise paradigmaatiliste alustega. Muudatus ei kujuta endast unikaalset ohtu inimeste PS §-st 26 tulenevatele põhiõigustele ja –vabadustele. On vähetõenäoline, et inimesed asuvad muudatusest tulenevalt oma käitumist muutma. Pigem tajutakse seda rutiinse osana riigi tavapärasest halduspraktikast.

Kolmandaks, üleminek Eesti teabeväravale suurendab elektrooniliste teadete edastamise töökindlust ning turvalisust. Maksukohustuslastel on legitiimne huvi, et nende andmeid ei ohustaks potentsiaalsed tõrked riigi infosüsteemides ega muud andmekaitsealased riskid. Niisamuti on riik huvitatud sellest, et ta suudaks avalikke teenuseid osutades ning muid avalikke ülesandeid täites tagada isikute põhiõiguste- ja vabaduste kaitse ning legitiimsete huvide kaitse. Suutmatuse seda teha seab ohtu mitte ainult isikute heaolu, kelle eest riik peab seisma, vaid ka riigi maine ning usaldusväärsuse – seda eriti Eesti kui digiriigi kuvandi vaatest.

Eeltoodust tulenevalt on muudatus kooskõlas põhiseadusega. Põhiõiguste- ja vabaduste riive on väheoluline, kuivõrd see seisneb maksukohustuslast puudutavale maksusaladust sisaldavale teabele juurdepääsu andmist teisele valitsusasutusele, antud juhul RIA-le. Juurdepääs ei hõlma eriliiki isikuandmeid, vaid piirdub üldandmetega teadete kohta, mida MTA Eesti teabevärava kaudu edastab. Maksusaladuse kaitse on tagatud, kuna juurdepääs on piiratud vajaliku ulatusega ja konkreetse eesmärgiga.

MKS muudatus on kooskõlas ka teiste seadustega. Avaliku teabe seadus (edaspidi *AvTS*) sätestab avaliku teabe taaskasutamise põhimõtted ([AvTS § 3¹](#)) ja Eesti teabevärava haldamise (*AvTS* § 32¹). Ametlik e-posti infosüsteem on reguleeritud Vabariigi Valitsuse määruse nr 145 “Eesti teabevärava eesti.ee haldamise, teabe kättesaadavaks tegemise, arendamise ning kasutamise nõuded ja kord” § 2 punktiga 7, § 5 punktiga 6 ja §-ga 20¹.

[AvTS § 43²](#) ja [§ 43⁴](#) reguleerivad riigi infosüsteemi ja andmekogude vastutavaid ja volitatud töötlejaid. Muudatus täpsustab MKS-i ja AvTS-i vahelist seost maksusaladuse kontekstis, tagades, et RIA saab täita oma ülesandeid AvTS-i alusel, arvestades MKS-i maksusaladuse kaitse nõudeid.

Eelnõu ei ole vastuolus Euroopa Liidu õigusega ega jõustunud välislepingutega.

5. Seaduse mõjud

5.1 MSMS

5.1.1 8- ja 9-kohaliste sõidukite maksustamine

Liiklusregistris oli 2025. aasta juuni seisuga ligi 13 400 8- ja 9-kohalist M1- ja M1G-kategooria sõidukit, millele hakkavad kohalduma N1-kategooria sõidukite maksustamise reeglid. Enamus neist on füüsiliste isikute omanduses (66%). Nende sõidukite keskmine vanus

on 15 aastat, ligi 4000 sõidukit ehk 30% on vanemad kui 20 aastat ning maksustatud baasmääras. Nimetatud sõidukite keskmine mootorsõidukimaksu aastane kohustus M-kategooria maksumääradega on 183 eurot, mis on üldisest keskmisest mõnevõrra suurem. See tuleneb sellest, et 8- ja 9-kohalised sõidukid on suhteliselt suured ja rasked, mistõttu nende süsinikuheide on tavalistest sõiduautodest suurem (keskmiselt 238 g CO₂/km) ning ka tühimass suurem (keskmiselt 2122 kg).

Nende sõidukite maksustamisel N-kategooria reeglite alusel väheneb keskmine maksukohustus 183 eurolt 63 eurole, valdaval enamusel (56%) jääb alles vaid maksukohustus baasmääras.

5.1.2 Lapse eest mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamine

MTA andmetel on 154 500 unikaalset maksumaksjat, kellele laieneb mootorsõidukimaksu kohustuse vähendus seoses vähemalt ühe alaealise lapsega. Statistikaameti lastega leibkondade uuringu kohaselt oli 2024. aastal vaid 5% leibkondadest sellised, kellel ei olnud juurdepääsu sõidukile. See näitab, et meede on laiapõhjaline ja puudutab märkimisväärset osa leibkondadest.

Sihtrühma jaotus laste arvu järgi leibkonnas on järgmine:

- 1 lapsega pered: 80 000 maksumaksjat
- 2 lapsega pered: 54 000 maksumaksjat
- 3 lapsega pered: 16 000 maksumaksjat
- 4 lapsega pered: 2 700 maksumaksjat
- 5 lapsega pered: 500 maksumaksjat
- 6 lapsega pered: 130 maksumaksjat
- 7 või enama lapsega pered: 53 maksumaksjat

Enamikus peredes on maksustatav sõiduk või sõidukid vaid ühe vanema nimel. Andmete põhjal on 151 000 last seotud ühe maksumaksjaga (ühel vanemal sõiduk), mis tähendab, et see vanem saab 100 euro suuruse vähenduse lapse kohta. 54 000 last on seotud kahe maksumaksjaga (mõlemal vanemal sõiduk), mille puhul kummalegi vanemale rakendub 50 euro suurune vähendus lapse kohta.

Vähenduse mõju maksumaksjatele on kahetine:

- Täielik maksukate: 55 000 maksumaksjal katab rakenduv vähendus kogu nende 2025. aasta mootorsõidukimaksu kohustuse.
- Osaline maksukate: 97 000 maksumaksjat saavad vähendust, kuid nende maksukohustus ületab vähenduse summa.

Nende isikute poolt tasumisele kuuluv maksusumma on pärast vähenduse mahaarvamist kokku ligikaudu 15,4 miljonit eurot. Mootorsõidukimaksu koormus väheneb lastega leibkondadel keskmiselt üle 50%.

Lisaks on oluline märkida, et ligikaudu 4 miljonit eurot maksimaalsest võimalikust vähendusest jääb kasutamata. See tuleneb asjaolust, et paljudel maksumaksjatel on maksuteate summa väiksem kui neile ette nähtud vähenduse kogusumma.

Vähendus on kõige tõhusam madalama maksukohustusega peredele, kellest 55 000 vabastatakse maksust täielikult. Samas jääb ligi 4 miljoni euro ulatuses vähenduse potentsiaali kasutamata, kuna maksukohustus on väiksem kui võimalik vähendus. Fikseeritud vähenduse

summa tagab võrdse kohtlemise laste arvu põhjal, kuid selle proportsionaalne mõju on suurem neile, kelle maksukoormus on madalam.

Kuna vähendus on laiapõhjaline, kuid summad leibkonna kohta pigem väikesed, ei ole vähendusel tõenäoliselt nii laiaulatuslikku ja mõõdetavat efekti, et mõjutada sõidukite valikut ja see läbi keskkonda, samuti makromajanduslikke näitajaid (inflatsioon ja tarbimise agregaadid) ja mootorsõidukite sektorit. Vähendus suurendab lastega leibkondade kasutatavat tulu ning seeläbi parandab toimetulekut ning laiendab tarbimisvõimalusi.

5.2 MKS

5.2.1 MKS § 26 muudatusega seotud isikuandmete kaitse ja andmetöötluse õiguspärasus

MKS § 26 muudatus annab RIA-le õiguse juurdepääsuks maksusaladust sisaldavale teabele, et võimaldada teabevärava kaudu elektrooniliste teadete saatmist ja hallata sellega seotud infosüsteeme. Kuna maksusaladuse alla kuuluvad isikuandmed, peab muudatus olema kooskõlas isikuandmete töötlemist reguleerivate normidega.

Isikuandmete töötlemine avaliku sektori asutuste poolt peab tuginema isikuandmete kaitse üldmäärusele (EL) 2016/679 (edaspidi *IKÜM*) ja isikuandmete kaitse seadusele (edaspidi *IKS*).

Eelkõige on asjakohased *IKÜM* artikli 6 lõike 1 punktid c ja e, mille kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik, kui:

- punkt c – töötlemine on vajalik vastutava töötleja seadusest tuleneva juriidilise kohustuse täitmiseks;
- punkt e – töötlemine on vajalik avaliku võimu teostamiseks või avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks, milleks vastutav töötleja on volitatud.

Kuna MTA edastatavate teadete töötlemine toimub RIA poolt üksnes selleks, et võimaldada teavituste edastamist eesti.ee vahendusel maksukohustuslastele, ning RIA tegutseb selles ulatuses riikliku ülesande täitjana, on töötlemise õiguslik alus olemas *IKÜM* artikli 6 lõike 1 punkti e ja ka c tähenduses.

Täiendavalt tuleb arvestada *IKÜM* artikli 5 lõike 1 üldpõhimõtteid, eelkõige eesmärgipärasuse, minimaalsuse, turvalisuse ja läbipaistvuse nõudeid.

Muudatuse eesmärk on anda RIA-le seadusest tulenev konkreetne alus maksusaladust sisaldava teabe osaliseks töötlemiseks „Postkast 2.0 rakendus“ vahendusel teadete edastamise võimaldamiseks.

Seega on muudatus õiguspärane ning kooskõlas kehtiva isikuandmete kaitse regulatsiooniga.

5.2.2 Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

Muudatusel puudub otsene sotsiaalne ja demograafiline mõju. Inimese jaoks muutub vaid kanal, mille kaudu MTA teated saabuma hakkavad. Täiendavaid kohustusi muudatus ei pane. Kaudselt võib see parandada maksukohustuslaste teavitamise efektiivsust, mis võib vähendada teadmatusest tingitud maksude maksmise- või deklaratsioonide esitamise hilinemisi kuna ametlik e-posti aadress võimaldab isikutel hallata MTA saadetud elektroonilisi teateid turvaliselt, mugavalt ühes keskkonnas.

5.2.3 Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus mõjutab MTA ning RIA korraldust. Sellega kaasneb positiivne mõju MTA töökorraldusele, kuna väheneb vajadus hallata elektrooniliste teadete edastamise süsteemi IRIS. Kui seni on MTA pidanud korraldama teabe väljasaatmise oma ressursside arvelt, võimaldab ametlik e-posti infosüsteem kasutada teabe edastamiseks kesksel turvalist kanalit, mida hallatakse keskselt RIA poolt. Nii on MTA-l võimalik kokku hoida ressursse ja keskenduda oma põhiülesannete täitmisele.

RIA-le lisandub vastutus Eesti teabevärava kaudu teadete edastamise ja sellega seotud infosüsteemide haldamise eest. Tegemist ei ole uut liiki kohustuste tekkimisega, vaid mõnevõrra laieneb olemasolevate ülesannete maht, kuna RIA ülesandeks on juba praegu pakkuda ametliku e-postkasti teenust. See muudatus on kooskõlas AvTS § 32¹ lõikega 2, mis sätestab, et Eesti teabevärava haldamise ja arendamise tagab Justiits- ja Digiministeerium mille haldusalas RIA on.

MKS muudatus puudutab kitsalt RIA õigust töödelda andmeid, mis on kaitstud maksusalaalusega. Muudatuse osaks ei ole arendused, mida Eesti teabevärava kasutuselevõtmine eeldab. Seetõttu ei käsitleta mõjude osas asutuste arendustegevusega seonduvat.

6. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

6.1 MSMS

8- ja 9-kohaliste sõidukite maksureeglite muutmine vähendab mootorsõidukimaksu laekumist 1,7 miljoni euro võrra esimesel rakendumise täisaastal. Lastepõhine mootorsõidukimaksu soodustus vähendab maksulaekumist 16,3 miljoni euro võrra aastas. Hinnangute aluseks on maksuteated ja liiklusregister 2025. aasta juuni seisuga ning hinnangud ei arvesta potentsiaalsete muudatustega autopargis.

MTA on kaardistanud infosüsteemide muutmisevajadused ja eelarvestanud arendused. Muudatused hõlmavad 2025. a maksustamisperioodi kohta väljastatud mootorsõidukimaksu ümberarvutamist, väljastatud maksuteadete muutmist ja enammakstud mootorsõidukimaksu tagastamist ning alates 2026. a maksustamisperioodist lapse eest mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamise rakendamist ning infosüsteemide muudatuste turvatestide läbiviimist.

Loodava lastega sõiduki omanikele ja vastutavatele kasutajatele mõeldud muudatusega seoses tuleb MTA infosüsteemides teha 680 000 euro ulatuses arendusi. Kuna muudatused on planeeritud jõustuma kahes osas (tagasiulatavalt alates 01.12.2025 ja püsivalt alates 01.01.2026), siis jaguneb investeeringuvajadus kahe aasta vahel:

IT-investeeringute vajadus 2025. a	270 000 €
IT investeeringute vajadus 2026. a	410 000 €
KOKKU:	680 000 €

Transpordiameti kulu 8- ja 9-kohaliste sõidukite maksureeglite muutmiseks on 185 000 eurot Sealhulgas M1-kategooria muudatus koos API täiendamise, kalkulaatori muudatuse ja MTA X-tee täiendamisega (istekohtade saatmine) on kokku 65 000 eurot; muudatuste X-tee teenuse ümberehitus 120 000 eurot.

6.2 MKS

RIA-le maksusaladust sisaldavale teabele juurdepääsuõiguse andmisega ei kaasne MTA-le uusi otseseid ühekordseid ega iga-aastaseid kulusid. Teadete edastamise süsteemi üleminek uuele platvormile on osa infosüsteemide arendusprojektidest, mille kulud on juba planeeritud.

7. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub üldises korras, välja arvatud § 1 punktides 2 ja 4 sätestatud regulatsioon. Üldine jõustumine annab maksuhaldurile võimaluse alustada kohe pärast seaduse jõustumist 2025. a jooksul väljastatud maksuteadete ülevaatamisega ning mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamise rakendamisega.

Eelnõu § 1 punktis 2 on sätestatud maksuteate väljastamise aeg pärast liiklusregistri sündmust. Kuna loetelu täiendati mootorsõidukimaksu kohustuse vähendamisel maksuteate loomisega, siis tuleb selle rakendamiseks määrata konkreetne jõustumisaeg, mis on 2025. a 1. detsember. Eelnõu § 1 punktis 4 on sätestatud 8- ja 9-kohaliste sõidukite maksmäära muudatus, mis jõustub arvates uuest maksustamisperioodist 2026. aasta 1. jaanuaril.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu saadetakse kooskõlastamiseks ministeeriumitele ja arvamuse andmiseks erialaliitudele.

Algatab Vabariigi Valitsus

2025

(allkirjastatud digitaalselt)